

Protokol nr. 2

[mangler side 1]

betalt de da levende Kjøbmænd Holst og Houe i Thisted for 20 Par Spølstude 100,000 Rd. d. k. - En Td. Rug bataltes med 120 Rd., en Skp. Salt med 80 Rd., en Skp Kul med 40 Rd. en Kardus Tobak med rødt Stempel 50 Rd., en do. med sort Stempel 20 Rd. en Thevandsknægt med 9 Mark a 2 Rd., en Bolle Punch (kaldet den lille Færge) 100 Rd., en Bolle do. (kaldet den store Færge) 200 Rd. og saaledes andre Ting og Produkter i samme Forhold. (Det maa bemærkes, at uagtet vi ved Pengefirandringen fik Rigsbankmønt istedet for dansk Kurant, skete dog alle Handeler imellem Mand og Mand i stedse dansk Kurant, indtil endelig efter Freden til (i) Kiel de gamle Sedler bleve indløste med Rigsbankmønt og Sedler). Paa Grund af Napoleons Kontinentalsystem vare Kolonial- og Manufakturvarer især dyre, og man fandt paa at tilberede adskillige Surogater for at erstatte Kaffe og The m.m.

Jeg erindrer ogsaa at en daværende Fuldmægtig i Thisted, der endnu lever andensteds som en agtet Embedsmand i en høi Alder, figurerede med en selvbeslagen Merskumspibe, som han havde betalt med den smukke lille Sum 1500 Rd. d.k. eller 250 Rigsbankdaler. - Landeiendommens Værdi stod i samme Forhold som alt andet, og jeg har i Begyndelsen af Aaret 1814, hos en Kjøbmand Skophus i Thisted, været Vidne til, at denne afkjøbte Christen Kvotgaard hans Gaard i Ydby, Nygaard kaldet, for den runde Sum 100,000 Rd. d.k. Da Freden den 14. Januar 1814 var sluttet i Kiel, og de store Troppemasser i Holsten og Nordtyskland forsvandt begyndte strax alting at dale og Prangervæsenet samt Handelslysten endte, om jeg saa maa sige, med Forskrækkelse; thi saavel Landeiendommene, som alle Slags Produkter faldt betydelig og længere frem i Tiden endog under deres Værdi.

Jeg vil f.Ex. blot nævne at et Lpd. Uld, der i Efteraaret 1813 betaltes med 600 Rd. eller 100 Rigsbankdaler, faldt saaledes, at der hen i Foraaret 1814 ikke kunde opnaaes 40 Rd. derfor, og det faldt siden dybere og dybere. En hel Forvirring opstod som Følge af denne pludselige Dalen af alle Ting, og en Masse Prangere og Handelsmænd gik derved tilgrunde. Saaledes opstod efter Statsbankerotten og Fredsslutningen en ikke heldig Tid for Landet, da Folk i Almindelighed havde vænnet sig til at betragte Penge med Ringeagt og virkelig ødslede med dem, ja enkelte brugte endog Bankosedler til at tænde deres Tobakspiber ved. De der derimod, nemlig de Ældre, agtede en blaa Seddel ligesaameget da den kun gjaldt 3/4 lybsk Skilling, som da den gjaldt 96 Sk. Kurant og samlede til Bunke, holdt Pinen ud, men deres Tal var det mindste. Som et Exempel vil jeg blot nævne: I Ydby levede paa den Tid tvende ansete og velhevende Gaardmænd, Anders Christensen og Christen Kvorgaard, der vare hvad man da kaldte Studeprangere, og handlede paa Holsten med Stude, men da Alting dalede, tabte de saa betydelig ved denne Handel, at de gik fra Gaard og Grund og senere endte Livet i Fattighuset, og saaledes gik det flere.

Efter denne korte Skildring af Tilstanden paa den Tid, vil jeg gaa over til at sige lidt om de ogsaa paa samme Tid mest fremragende Personligheder i Thy samt tillige give en lille Skildring af Thisted, og den da vigtige Ladeplads for Norges Proviantering, Vixø.

Ved Oddesund var den Tid Langballe Førgemand, han levede mange Aar senere som Røgter hos en Møller i Nærheden af Ringkjøbing.

Paa Helligkildegaard boede Proproetær Nielsen, paa Hindsels, Sørensen og paa Boddumbisgaard Kjærulf. Paa Ydby Kirkegaard, Løjtnant Svint og paa Abildgaard Proprietær Jørgensen.

Herredsfogden, Højer, boede i Visby. Vestervig havde den Tid flere fremragende Personligheder. Paa Bubbel boede Proprietær Hjørdemaal, og paa Vestervig Kloster Fru Generalauditørinde Lindahl; thi hendes afdøde Mand var Generalauditør. Gaarden saae dengang anderledes ud end i Nutiden. Dens Hovedbygning bestod af 3 Fløie, sammenbygget med Kirken, og dernæst var vestre og søndre Fløie 2 Etager foruden Kjælderen. Gaarden lod hun bestyre ved hendes Forvalter, Bloch. Paa Teglgården boede Peder Teglblænder, hvis Broder Christen Teglblænder boede paa Hornstrup. P. Teglblænder var bekjendt som en meget formuende og retskaffen Mand, ja hans Kredit var saa stor, at de Personer han

tegnede sig for som Kautionist, kunde stadse erholde Laan, og det var mange.

Præsten, Provst Bendix blev betragtet som en myndig Mand, især paa Grund af at han holdt meget over at Kirkerne i Thy og Morsø bleve vel vedligeholdte, hvilket ikke behagede Kirkeeeierne, som gjerne vilde have Kirkernes Indtægter, men nødigt gjorde Bekostninger paa den forsvarlige Vedligeholdelse. Fogh paa Veilegaard var bekendt som Eier af Markedspladsen, hvorpaa Vestervig Markeder den Tid holdtes.

Paa Ørum, forhen et kongeligt Slot med fire sammenbyggede Længder eller Fløie med 3 Taarne, boede Proprietær Eyber, forhen Forpagter paa Vestervig Kloster.

Paa Lyngholm boede Proprietær Hansen, og paa Tandrup Proprietær Willemoes, Onkel til vor bekendte Søhelt Løitnant Willemoes. Paa Koustrup boede Proprietær Balleby og paa Tøttrupgaard en Broder til Løitnant Willemoes.

Paa Koldbygaard boede Proprietær Balleby, en Søn af Balleby paa Koustrup. Hovedbygningen paa Koldbygaard var opført i storartet Stil af den i den Tid bekendte Larsen Winther i Thisted, og det saae temmelig afstikkende ud at skue den store Hovedbygning ved siden af den mindre Ladebygning, saa meget mere som Hovedbygningen var slet vedligeholdt.

Paa Landbolyst boede Proprietær Winther, der tillige var Kystbefalingsmand over det den Tid oprettede Kystmiliti. Paa Irup boede Proprietær Sørensen, Broder til Sørensen paa Hindsels, han eiede saavidt mindes ogsaa Øland. Hvem der eiede og beboede Todbøl - der forhen havde været et betydeligt Stamhus i Forening med Boddumbisgaard, og før det adsplittedes sidst eiedes af den bekendte Kammerherre Tøns til Løvenholm, der omtrent 1802 skrev sig saaledes: "Peder Severin Tøns, Kongl. Majestæts Kammerherre, Amtmand over Randers Amt, Herre til grevskabet Løvenholm, Kammerherre til Todbøl og Boddumbisgaard, Eier af Lund" og ikke mindre end 11 Herregaarde, til hvilkevides ikke. (Denne Kammerherre Tøns døde endel Aar tilbage i Tiden i en Præstegaard i det østlige Jylland, i fattige Omstændigheder og aldeles ubemærket). Paa Ullerupgaard boede Proprietær Vad og paa Kjølbygaard Proprietær Schjøno(v).

Kjølbygaard var den Tid anset som den smukkeste Herregaard i Thy, og til den Tid knytter sig nogle Fortids Erindringer.

Den har i Forening med Vesløgsgaard i Hanherred været et Stamhus, oprettet af Borgmester Berregaard i Thisted og hans Hustru Fru Ane Søb, der var indviklet i den bekendte Besættelses og Hexepoces i Thisted.

Thisted saae den Gang ikke saaledes ud, som i Nutiden. Naar man fra Vestsiden drog ind i Byen, mødte Øiet først nogle smaa Huse som et Slags Forstad, dernæst laa paa høire Haand Kjøbmand Knakkegaards smukke og velbyggede Gaard; næste Gaard var Kjøbmand Skophuses, en sand Rønne med Straatag og bulede Mønstre. Paa den venstre Haand laa Kjøbmand Holsts Gaard og nok en Kjøbmandsgaard, hvis Eiers Navn ikke erindres. Dernæst kom paa høire Haand Degneboligen, og saa Kirkegaardsdiget, som grændsede helt ned til det store Torv. Paa venstre Side boede Kontrollør Neve, Kjøbmand Lars Holst, en af de betydeligste Kjøbmænd paa den Tid; saa den gamle Fru Steensen i en stor gammel Rønne, og derefter Kjøbmand Houe, ogsaa en betydelig Kjøbmand. Paa selve Torvet laa ligesom endnu Raadhuset, Lassen Winthers i et Slags italiensk Stil byggede store Gaard, Præsteboligen, og paa venstre Haand nogle mindre betydelige Bygninger, naar undtages Hjørnegården, der var 2 Etager og hvor da boede Kjøbmand Thomas Faartoft (senere blev den smukt opbygget af Kjøbmand og Gæstgiver Werner). Ned ad Storegaden fandtes kun tvende anseeligere Bygninger, nemlig Amtmandsboligen og Dr. Sagers Gaard, senere Carocs Gaard, det nuværende Hotel. Amtsforvalter Sørensen boede i Sagers Gaard i en 2-Etages Bindingsværks Gaard, med grønmalede Stolper, (nu Agent Gjørups Gaard). I Nørregade var ingen anseelige Bygninger, og i Østergade kun Assessor Tofts Gaard, (nu Amtsstue og Posthusgården, 1874). De allerfleste Bygninger vare forsynede med Straatag, og mange vare smaa og gamle.

Skovgaden var den eneste anseelige Gade i Byen. Knakken var den daarligst byggede Del af Byen, der kun kunde opvise 3, 2 Etages Bygninger, nemlig 2 paa det store Torv, og 1 paa det lille Torv. Ved

Broen, der gaar over Aaen neden for det lille Torv boede Dr. Vacter; han var egentlig kun hvad man da kaldte Feltskjær og stak neppe dybt i Lægekunsten, men han var en skikkelig gammel Mand, der mest ernærede sig ved Værtshushold, og med at sælge som kaldte dem "Magedraaber". Han var nemlig en Tydsker af Fødsel. Sine Gjæster fortalte han gjerne: "Nær jeg har Brodt har jeg Minsjel ingen Smir, und nær jeg har Brodt und Smir, har jeg Minsjel intet Kjød". En anden Original i Byen var den gamle Skjærsant Eberhart; han var født Greve af Bernstein, men havde i sin Ungdom ladet sig hverve til dansk Tjeneste, og laa nu i Thisted ved Landeværnet, eller som man kaldte dem "Lammefjerdingerne". Byen havde den Tid ingen Gjæstgivergaarde som i Nutiden, men Kjøbmand Skophus var den eneste, der logerede Fremmede og Rejsende. Naar man kom ned til Stranden; thi Havn var der ikke Tale om, mødte Øiet allerførst en stor gammel Ladebygning, der laa tæt ved Vandet, og kaldtes Grønlunds Lade, dernøst saae man en Masse Sten langs Stranden, for hvilke der neppe var Plads at trække en Fiskejolle iland. Fartøier, der kom til Byen, maatte stadig ligge for Anker paa Rheden, og havde som oftest ondt ved at faa Lasten lodset iland; tillige var det med paalands Vind vanskeligt at ligge der, da de i Fjordgrunden liggende Kalkflintesten skamfilede Ankertougene. Af Vørtshusholdere havde Byen ikke mange, i det høieste 10. Den mest søgte var P. Harkjær, eller som han ogsaa kaldtes Peder Apotheker, han var baade Kjøbmand og Værtshusholder. Forresten var der temmelig muntert i Byen, hvortil bidrog den Mængde Nordmænd, der stadig kom hertil for at indkjøbe Korn og Fedevarer, og siden med deres smaa Skuder, der laa paa Stranden ved Vixø, med god Vind smuttede over til Norge, hvorfor og flere norske Handelshuse havde deres Handelsfuldmægtige eller Kommisionærer stadig boende i Byen. Thisted havde ogsaa en Kaper i Søen, 30 Interesenter havde udredet den. Hver Aktir var betalt med 500 Rd. d.K..

Den laa længe og svalkede i Nordsøen uden at erobre en Prise, og der var Tale om, at til dens Underhold atter af hver Interessent skulde gjøres et Tilskud af 250 Rd., men saa var Lykken saa gunstig, at et stort amerikansk Skib, der var ladet med ene Manufakturvarer og bestemt til Østersøen, kom Jylland vel nær og saaledes af Thisted Kaper besattes som god Prise, da den var lastet med engelske Varer. Den blev naturligvis prisedømt, og der var særdeles Liv i Byen, da disse Varer ved offentlig Auktion, der varede mange Dage, bleve bortsolgt. Efter sikkert Forlydende erholdt hver Interessent til sin Part 50,000 Rd. eller 8266 Rigbd., en anselig Pengesum endog i den Tid, men mærkværdigt er det, at ingen af dem, der saa let erhvervede en saadan Kapital, havde Lykke eller Velsignelse deraf. Let kom Pengene og let gik de; jeg kan sandfærdig forsikre, at ikke en af dem døde som formuende Mænd, men største Delen endog i Armød; jeg har kjendt dem alle personlig.

Dette er lt hvad jeg i al Korthed kan mindes at meddele om Thisted By i hin Tid; i Nutiden har den hævet sig betydelig, og hvem der har kjendt Byen for 60 Aar siden og ikke senere set den eller kjendt noget til dens Opkomst vilde om han nu saae den, benægte at det var den samme By. Vixø var den Tid en vigtig Ladeplads, da herfra var stadig Overfart til Norge. Morsingboer og Thyboer maatte her levere deres da paabudne Skatte Korn, der siden med smaa Fartøier blev udskibet til Norge. I den Henseende var paa Stranden anlagt 2de Batterier forsynede med 3 Kanoner af stor Kaliber, for i Tilfælde af en mulig prøvet Landgang af Engelskmanden at kunne beskytte Byen og Kornmagasinerne. Paa Stranden laa gerne 60 til 80 norske Skuder, der naar Vinden var gunstig og ingen engelske Krigsskibe i Sigte bleve satte i Vandet og lagte til en stor Træbro, der forsynet med Hjul blev skudt i Søen; efter endt Indladning afseilede de starx. Paa Grund af denne megen Færdsel var det saare vanskeligt at erholde Logi i Byen; thi Alt var opfyldt med Militær, Handelsagenter, Amtsstuens Folk ved Magasinerne og norske Skippere. Hos Peter Tousig, der boede i den vestlige Gaard i Byen en 2 Etages Bindingsværksgaard, var især en svær Rykind.

Han havde en god Fortjeneste og Puncebolle dampede jævnlig paa Bordet. Paa Bakken eller Bjerget, som det kaldtes boede den Tid en Mand ved Navn Ole Damgaard, ogsaa kaldet Ole Gaas; (Ole Damgaard og Søn havde ogsaa en Part i Kaperen, men det gik dem som de andre Participanter. Herligheden fik snart Ende, og den Gamle døde mange Aar efter i en Alder af omtrent 100 Aar i trange Kaar, saavidt vides i Aalborg). Hos ham var en Stue paa alle 4 Sider fyldt fra Gulv til Loft med Sirtser,

Kattuner og andre Manufakturvarer, indkjøbt ved Auktionen over Prisens Ladning. Der fandt ingen god Orden Sted i denne paa den Tid i en saa lille By storartede Manufakturvarebutik; thi naar man kom derind vadede man formelig i Alenkram, der laa henslængt paa det skidne Lergulv.

Daglig var der Færdsel imellem Vixø og Thisted og omvendt, da megen Tømmerlast fra Norge landsattes her af de Skuder, der skulde overføre Korn til Norge. Det var en Gylden Tid for Vixø'es Indvaanere, men med Freden standsede denne Guldmine, og der skete et Omslag, der ikke havde da heldigste Følger for Byens Indvaanere.

Dette er saaledes hvad jeg i al Korthed kan meddele om Tilstanden i Thy 60 Aar tilbage i Tiden. Det er vel ikke noget betydeligt, men imidlertid antager jeg at min Beretning vil læses med Interesse, da det i Almindelighed er Mennesket behageligt at erfare Noget om Fortiden og de tidligere Forhold i deres Føde- og Leveegne. (K.)

*Afskrevet af A. C. Svalgaard i April 1925,
efter Thisted Amtsavis for 1874.*

[side 10 og 11 mangler]

ne Kong Hvirvild og Irup, men denne Disputats, der kun haves i Manuskript, er uden al historisk Værdi. Endelig maa det ikke forglemmes, at der muligt i den hedenske Tidsalder har været et Gudetempel eller stort Offersted i Thy; herpaa tyder Navnet Gudnæs eller Gudenæs. Adam af Bremen, som for 800 Aar siden har skrevet om Danmark, som han selv berejste, kalder i denne sin Krønike, der endnu er til i Manuskript, Vendsyssel og Øer, og han har vistnok Ret; den første var skilt fra Thy enten ved Udløbet sønden om Hanstholm eller ved Bygholm og Hanveile; den sidste fra Harsyssel ved det Sund eller Udløb, som Limfjorden den Tid havde imellem Harboøre eller Thyborøn og Agger. Naar eller til hvilken Tid, de øvrige Udløb ere stoppede, vide vi ikke, men efter Adams Beretning er det meget over 800 Aar siden, og den Mængde Flyvesand, som Havet saa rigelig opkastede, og hvorom Thylands Klitter endnu ere Vidne, har formentlig foraasaget Tilstopningen. At dette har været Tilfældet ved Udløbet igjennem Sjørring Sø, beviser Lokaliteterne og det ved Enden af Søen engang beliggende Tvorup Sogn, som Flyvesandet ganske har ødelagt og hvis Kirkerudera endnu er til som et sørgeligt Bevis derfor. Det samme er Tilfældet med Udløbene sønden om Hanstholmen og ved Bolbjerg, hvor mægtige Flyvesandsklinter nu hæve sig. I Tvorup Kirke fandtes, før den blev nedbrudt, en mærkelig Runesten, hvis Indskrift oplyste, at en Tukse Englænder engang i Fortiden havde hjulpet Thyboerne at fordrive endel Sørøvere, der havde overfaldet dem, men denne mærkelige Sten er gaaet tabt, da Kirken blev som meldt nedbrudt, og er formentlig i sønderlemmet Tilstand bortført enten til Djernæs eller til Thisted, hvorhen Kirkens og Kirkegaardens Sten blev henførte. Uagtet al mulig Eftersøgning har dette sjældne Monument ikke været til at gjenfinde.

Endnu i Begyndelsen af dt 10de Arh. maa de da levende Thyboer have været Hedninger eller bekjendt sig til Odinslæren, og først i det 11te Aarh., da Kong Oluf den Helliges Kappelán Theóarus eller Thøger 1030 gik som Misionær til Thy, er Kristendommen kommen til Udbredelse iblandt dem. Vi have nu intet mærkeligt at meddele om Thy før i Kong Knud den Helliges Tid, da Kongen var paa Gjæsteri dersteds og opholdt sig paa Kongsgaarden i Sjørring eller Sjørringvold, som den i vore Dage kaldes. Her var det, at han modtog Efterretningen om Vendelsboernes Oprør og maatte flygte for Oprørerne til Fyn, hvor han blev drøbt i Odense.

Historien beretter, at disse Oprørere paa deres Vei opbrændte og ødelagde alle Kongsgaarde, og saaledes er Sjørringvold vel i den Tid ødelagt og ikke senere opbygget. Thy har i det 15de Aarh., ja vel før, havt rige og mægtige Adelsmænd, saaledes nævnes Niels Strangesen som Eier af faste Borge Ørum Slot og Hillerslevhus, og han eiede desuden Nordentoft. Denne Niels Strangesen solgte til Dronning Margrethe, (der som bekjendt søgte at svække Adelen ved at opkjøbe den sine faste Borge) Ørum Slot og Hillerslevhus og blev første Lehnsmand paa disse Borge. Han døde 1424 og hviler i Vestervig Kirke under en Gravsten, hvorpaa findes hans Vaaben og en Indskrift med Middelalderens Minuskelskrift. Hvem Nordentoft efter hans Død gik i Eie til vides ikke, men den tilhørte senere en Adelsmand Ebbe

Skammel, og om hans Forvildelser har Bonden Peder Dybdal for omtrent 50 Aar siden udgivet en trykt Beretning.

Hillerslevhus er forlængst blevet øde, og kun Borgtomten med Volde og Grave er endnu synlig i Kjæret nordvest for Hillerslev By. Ørum Slot var endnu synlig i forrige Sekulum, og laa ved den nordre Ende af Ørum Sø. Efter en Tegning af den i Resens utrykte Atlas paa Kongens Bibliothek bestod den af 4 sammenbyggede Længder og var forsynet med 3 Taarne.

Oberst Jens Moldrup til Vestervig købte Ørum Slot 1738 og lod senere Slottet afbryde, samt opbyggede Ørumgaard, hvor den nu staar.

Volde og Grave omkring Slottet ere endnu at se. I Christoffer af Baierns Regjeringstid gjorde Thyboerne Oprør i Forening med Vendelboer og Morsinger, men indsaa tidlig deres ulovlige Adfærd og flyede hjem. I Visen "Hertugen af Baierland" hedder det derfor: "Først saa flyede de Morsingboer, og saa de Forrædere af Thy, Derefter saa stode de Vendelboer, for de vilde ikke fly."

Dette fik de da ogsaa følelig at finde paa St. Jørgens Bjjerg og i Husby Hule ved Aagaard i Hanherred. I ældre Tider havde Thy ogsaa sit eget Sysseelthing, kaldet Thybo=Bøjdething; desuden havde den ogsaa fire Birkething, nemlig: Vestervig, Ørum, Skyum og Nørhaa, men da Landet senere blev delt i Vestervig og Ørum Amter, der først bestyredes af kongelige Lehnsmænd og desuden i 4 Herreder med 2 Herredsfogder, bleve disse forskellige Thing lagte under Herredsfogderne.

Den gamle Herredsfoged i Hassin=Refs Herreder, Høier, der boede i Visby, og endnu levede for omtrent 60 Aar tilbage i Tiden, tog for at blive Herredsfoged sin juridiske Examen paa Herregaarden Tandrup. Man kan deraf skjønne, at der i den Tid ikke hørte saa meget til at blive Herredsfoged som i vore Dage. Bemeldte Høier skal ivrigt have været en dygtig Mand og blev i sine gamle Dage assisteret af sin Svigersøn, den i sin Tid bekjendte Herredsfoged Kjær, der døde som Herredsfoged i Hanherrederne.

Thy har, naar undtages nogle Runesten, der for det meste nu ere borte, undtagen en i Hillerslev Kirketaarn og en i Thisted Kirkes søndre Side, samt Gravkamre i Oldtidshøiene ikke stort at fremvise af Fortidsmindesmærker Dog bør omtales Monumentet paa Sjørring Kirkegaard. Paa den søndre Side af Kirken ligger 2de prismatisk dannede eller trekantede Sten med en flad Sten imellem, og for Enderne af de trekantede Sten er opsat en flad Sten. Paa den søndre trekantede Sten er udhugget en Biskop med Krumstav; den nordre Sten er glat. Dette Monument er forarbejdet af et Slags lyserødt Porfyr og skal efter Sagnet være opsat over 2de engelske Biskopper, der paa en Reise lede Skibbrud og druknede paa Thylands Vestkyst og bleve begravede paa Sjørring Kirkegaard. For sin Sjeldenheds Skyld burde dette Monument holdes i Hævd og bevares for Fremtiden.

Foruden fornævnte Niels Strangesen og hans Efterkommere nævnes ogsaa de Friser med Skaktavlen, Scharpenbergerne, Høgerne, Gundesen m.Fl., som i Fortiden have eiet betydelige Jordegods i Thy, og iden nyere Tid Klingenbergerne, Moldrupperne og Bjerregaard. En Henrik Scharpenberg forbrød sit Gods til Kronen, og af dette var endnu endel til hen i forrige Sekulum under offentlig Bestyrelse. At Bondestanden i Thy i Fortiden har været Adelens og de store Godseieres Trælle ligesom andre Steder i Danmark, er bekjendt nok. Forordningen af 1788 om Stavnsbaadets Løsning gav det første Stød til at denne Trældom hævedes, men derved var Sagen ikke tilende. Godseiere og Husmænd satte sig imod dette Lovbud med Hænder og Fødder, og de mange Skrifter, der i den Anledning udkom kunde fylde en hel Hylde i en ordentlig Bogreol. Denne Strid kaldtes "Proprietærtiden", men ingen af alle disse Proprietærer var dog mere nærgaaende imod Konge og Regjering end en Proprietær Fischer til Allinggaard, han blev sat under Tiltale og dømt til at miste Ære, Liv og Gods for sine grove Udfald, men døde under Sagen, som da faldt bort. Han ligger begravet i Linaa Kirke i Nærheden af Silkeborg.

Omtrent 1764, altsaa over 100 Aar tilbage i Tiden, havde Thy følgende Herregarde med Bøndergods, nemlig: Boddumbisgaard 217 Tdr., Helligkildedaard 175 Tdr., Hindsells 233 Tdr., Irup 239 Tdr., Kjølbygaard 354 Tdr., Koustrup 467 Tdr., Lyngholm 35 Tdr., Nebel 37 Tdr., Nørtorp 229 Tdr., Øland 227 Tdr., Rostrup 220 Tdr., Skibstedgaard 37 Tdr., Søgaard 35 Tdr., Tandrup 489 Tdr., Todbøl 422 Tdr., Ullerupgaard 404 Tdr., Ulstrup 271 Tdr. og Vestervig 751 Tdr., eller tilsammenlagt 4228 Tdr.,

eller lidt over, da Skpr. og Fdk. ikke ere medtagne i Beregningen.

Efter at "Proprietærtiden" havde lagt sig, blev for endmere at ophjælpe Bondestanden nedsat Kommisioner, der skulde bringe Hoveriforordninger istand imellem Jorddrotten og Fæstebonden; dette var vel et Skridt videre fremad til Bondens Frihed, men ikke til synderlig Nytte paa nogen af Siderne. Disse Hoveriforeninger var paa sine Steder strenge nok for Fæsteren. Vel blev det bestemt hvormeget Pløieland en Fæster skulde dyrke og hvormange Spænd- og Gangdage han aarlig skulde præstere m.m., men Følgen blev, at Godseieren i Almindelighed fik sine Marker daarlig drevne og dyrkede, og Fæstebonden maatte forsømme sin egen Avling, da han først skulde tilfredsstille Husbondens Fordringer og bringe dennes Sæd m.m. i Hus, forinden han kunde tænke paa sin egen, der ofte i vanskeligt Vejr tog nogen Skade. Endelig klarede det dog mere op for Bonden i Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede, da de saakaldte Herregaardsslagtere fremstod, hvis Formand egentlig var Kammerherre, Amtmand Føns i Randers. Dette Selskab købte Godserne, solgte Bøndergodset til Fæsterne, som oftest paa billige Vilkaar, og udparcellerede stundom Hovedgaardene. Der var den Tid megen Tale om, hvor skammelig disse Herrer ødte de seilige Godser, men det var dog en Lykke for Landet og for Bondestanden i Særdeleshed, der nu kunde dyrke deres Gaarde som Selveiere og bringe meget mere ud af dem, end under Fæstetvangen. Paa sine Steder var Bønderne i Førstningen ganske uvillige til at købe deres Gaarde, men de fik omsider Øinene op for, hvilken Lykke, det er at være Selveier istedet for Fæster, og Regjeringen lattede dem meget Kjøbene, ved at tilstaa dem, der ikke selv kunde tilveiebringe Kjøbesummen, Laan af Enkekassen. Herregaardsslagterne havde ikke stort Gavn af de Summer denne deres Virksomhed indbragte dem. Jjeg har kjendt dem Alle her i Jylland, men det er en Sandhed, at de alle døde som fattige Mænd, hvortil bidrog den stærke Dalen i Eiendommenes Værdi efter 1814, og Statsbankerotten. Nu er der, saavidt mig bekjendt ikke et eneste komplet Gods i Thy, og flere af de gamle Herresæder ere svundne ned til anseelige Bøndergaarde f.Ex. det store Vestervig Kloster.

For omtrent 50 Aar siden blev man i Thy endog hos anseelige og velhavende Bønder beværtet med Ærtebrød eller Rug og Ærter sammenblandede, da der kun dyrkedes liden Rug; nu er ogsaa den Tid forbi i Thy og hører til en af Danmarks bedste Provindser med Hensyn til Velstand imellem Befolkningen, dens Kornavl, Heste- og Kvægopdræt.

Saaledes kan et Aarhundrede forandre meget. Forinden jeg slutter disse Meddelelser, maa jeg ogsaa melde et Par Ord om THisted By.

Den nævnes allerede i det 14. Aarh., og det er nok muligt, at Thysyssels Bøidething har været holdt her, men den har dog tilhørt Bisperne i Børglum, der her havde deres Bispegaard, hvor de kunde residere efter Behag. Kong Knud gav Thisted Bysmænd den Ret at have Græsningsret ind i Hillerslev Mark - formodentlig den Del deraf, som havde hørt til det gamle Hillerslevhus - imod at de deraf gav $\frac{1}{2}$ Td. Smør aarlig, som skulde leveres til Lehnsmanden paa Ørum Slot. Efter gamle Beretninger skal Kirken være den samme, som tilhørte Landsbyen hvorpaa Thisted er funderet og var til i Kong Valdemars Tid. Det anseelige Taarn formenes Kong Hans at have ladet opføre. I den søndre Side af dette Taarn er indmuret en Runesten, hvorpaa læses: Thora Thydis Sol ligger her, eller: Thora, den skønneste Pige i Thy, ligger her.

Korset paa Stenen tyder paa at den tilhører den første kristne Tidsalder, og lærde Runaløgere vilde antage, at denne Thora har levet samtidig med den bekjendte svenske Thora Lundesol, og den norske Thora. Et Sagn beretter, at hun har været fra Byen Faarftoft. Efer en Grundtegning, der findes i Pontoppidans danske Atlas, laa de katholske Bispers Residens nord for Byen, omtrent paa den Plads, hvor nu Thisted smukke Plantage er. Efter formeldte danske Atlas har Kong Frederik II givet denne Gaard til Præstebolig i Thisted, men da den forrige gamle Præstegaard laa ved Torvet, kan den ikke være Bispens forrige Residens, medmindre Grundtegningen er urigtig.

Hvorledes Thisted By i den seneste Tid har hævet sig, er bekjendt nok, og hermed slutter jeg for denne Gang minde korte Fortidsmeddelelser om Thy og Thisted By

Afskrevet af A.C. Svalgaard i April og Maj Md. 1925 eller 26.

efter Thisted Amtsavis for Aaret 1875.

Til Tømmerby Præstekalds Historie.

[side 18 til 23 ikke afskrevet]

findes i: Samlinger til Jysk Historie og Topografi II R II Bd. II Hft., 1890.

Kollerup og Skræm Sognes Tilstand og Beskaffenhed for 200 Aar siden.

Ved Johan Skjoldborg.

[side 23-33 ikke afskrevet]

findes i: Samlinger til Jysk Historie og Topografi 2. R. 2 B. 3 Hefte, 1890

Afskrift af Farttigprotokol for Kjettrup og Gøttrup Sogne.

Paabegyndt Anno 1822.

Anno 1822 den 2den Januar blev, efter foregaaende Tillysning fra Prædikestolene i Kjettrup og Gjøttrup Kirker af Fattigvæsens Commissionen for Kjettrup og Gjøttrup District, holdt offentlig Møde i Kjettrup Skolehuus. Commissionens daværende Medlemmer, Pastor Hald, paa største Lodsejer, Velbaarne Hr. Kammerjunker Mylius til Aagaard, p.p. hans Vegne, Hr. Forvalter Lassen, paa Politimesterens constitueret Herredsfoged Kjær hans Vegne, Sognefoged og Commissionsmedlem Anders Christensen Vanmann af Gjøttrup, Møller Søren Graun i Aagaards Vandmølle, Gaardmændene Mads Anders Sigaard i Kjettrup og Jens Nielsen Vixøe i Gjøttrup, fremkaldtes 1) De Fattige som attraae Understøttelse eller Forhøjelse i den dem allerede tillagte Almisse - blandt disse bemærkes af Anders Thomsen i Øslev 62 Aar gl. forhen af Fattigvæsenet understøttet - han forlangte 4 Skp. Rug og 4 Skp. Byg aarlig, men da Commissionen har Kundskab om at han har nægtet at modtage en Tjeneste som formenes at være passende til hans Kræfter, blev han ingen fast Almisse tilstaaet, men han beholder Adgang til Understøttelse forsaavidt han dertil befandtes trængende. Ane Nielsdatter 64 Aar gl. født i Fjerritslev, men i mange Aar opholdende sig i Stierslev Gjøttrup Sogn, hvorfra hun nyligen er henflyttet til Anders Christensen Stierslev paa Manstrup Mark, hun er ugivt og svagelig. Hun tilstaaes aarlig 6 Skp. Rug, 6 Skp. Byg.

De Almisseydere som attraae Forandring i det dem til Fattiges Understøttelse paalignede Bidrag - Efter at være foredraget flere Klager over de trykkende Paalæg, som det ikke staaer i Commissionens Magt at give fri, de Fattige skal tilbørligen forsørges, maatte Comisionen tilstaae Billigheden af Christen Christensen i Koldborg, Gjøttrup Sogn, hans Fordring om Fritagelse for at tilsvare Almisse saalænge hans syge og gamle Broder hos ham nyder vedbørlig Pleje uden Udgift for Fattigvæsenet.

Sognepræsten anmeldte at Kirsten Raun, Almisselem i Øslev, Kjettrup Sogn, hendes Svoger Niels Prenter, Huusmand i Øslev, hos hvem Kirsten Raun opholder sig, attaaer at erholde Afkald for den bemeldte Almisselem efter Niels Prenters Kone, som var Kirsten Rauns Søster, tilkommende Arv. - Commissionen indvilgede at hvis Niels Prenter for øvrigt med Hensyn til andre Arveberettigede kan indgaae Skifte kald, da menes Afkald af Fattigvæsenet kan gives, naar han forpligter sig til, at give Kirsten Raun Huslye og fornøden Opvartning i Huset, hvori hun er, indetil hendes dødelige Afgang, uden Byrde for Fattigvæsenet. Endelig blev efter derover fremlagt Forslag Forsørgelsesplan og Ligning for Aaret 1822 lagt og antaget saaledes:

Kirsten Raun: 1 Td. 2 Skp. Rug, 2 Tdr. Byg og 3 Rd.

Rasmus Madsen og Hustru: 3 Tdr. Rug, 3 Tdr. Byg og 2 Rd.

Abild Adolfsdatter: 1 Td. Rug, 1 Td. Byg.

Jens Pedersbæks Enke: 1 Td. Rug, 2 Tdr. Byg og 2 Rd.

Margrethe Overgaard: 1 Td. Rug, 1 Td. Byg og 1 Rd.

Maren Vendel: 1 Td. Rug, 1 Td. Byg og 2 Rd.

Niels Kornum: 6 Skp. Rug, 6 Skp. Byg.

Eskild Mikkelsen: 1 Td. Rug, 1 Td. 2 Skp. Byg.

Jens Anthonisen: 3 Skp. Rug, 3 Skp. Byg. (alt leveres i Vinter, i Sommer faaer han intet, medmindre hans Trang tiltager).

Peder Graaes Enke: 6 Skp. Rug, 6 Skp. Byg.

Niels Jensens Enke: 4 Skp. Rug, 4 Skp. Byg.

Peder Hannesboe: 1 Td. 4 Skp. Rug, 1 Td. 4 Skp. Byg.

Niels Møllers Enke i Brøndum: 2 Skp. Rug 4 Skp. Byg.

Alle af Kjettrup Sogn.

Stephen Raun: 2 Tdr. 6 Skp. Rug, 2 Tdr. 6 Skp. Byg, 10 Læs Tørv (Fladtørv?).

Karen Bislev: 1 Td. 4 Skp. Rug, 2 Tdr. Byg og 2 Rd.

Else Bruun: 4 Skp. Rug, 1 Td. 4 Skp. Byg og 4 Mark.

Margrethe Kjempe: 1 Td. 5 Skp. Rug, 1 Td. 1 Skp. Byg og 1 Rd.

Peder Bruses Enke: 4 Skp. Rug, 4 Skp. Byg.

Jens Vestergaard: 5 Skp. Rug, 5 Skp. Byg.

Mette Stagsted: 6 Skp. Rug, 6 Skp. Byg og 3 Rd. (de 3 Rd. ere til Huusly).

Ane Nielsdatter: 6 Skp. Rug, 6 Skp. Byg.

Alle i Gjøttrup Sogne.

Ialt i begge Sogne 22 Fattiglemmer).

De bidragydende Beboere i Kjettrup og Gjøttrup Sogne i Aaret 1822:

Kjettrup:

Kammerjunker Mylius, Aagaard.

Pastor Hald.

Kirkesanger J. Nørgaard.

Søren Graun, Aagaards Vandmølle.

Niels Degn.

Berthel Toudal.

Lars Bislev.

Mads Siigaard.

Maren Nørgaard.

Christen Andersen.

Niels Tømmermand.

Thomas Skrædder.

Niels Smed.

Lars Thisted.

Nicolai Smed, Kragholm.

Madam Hvid, Hvidshøjgaard.

Peder Nielsen, Korsholm.

Ole Abrahamsen do.

Povel Simonsen. Ørebroe.

Frantz Christensen, Knorborg.

Eskild Larsen, Drøstrup.

Anders Studsgaard, do.

Lars Bonke, do.

Christen Kronborg, Kielgaard.

Lars Christensen, do.

Christen Møller, Øslev.

Øst Gaard, do.

Johannes Gertsen, Øslev.

Christen Benzen, do.

Niels Haubro, do.

Ove Larsen, do.
Morten Bak, do.
Henrik Bierre, do.
Niels Christensen, do.
Laurs Madsen, do.
Erik Toudal, do.
Mette Knægt, do.
Niels Prenter, do.
Jens Chr. Lundberg, do.
Mads Christensen, do.
Christen Stærk, Skjeppinggaard.
Jens Fage, Holmen.
Jesper Mikkelsens Enke, Kjettrup Vejrmølle.
Niels Kold, Huusbye.
Jens Olesen, do.
Søren True, do.
Jens Krag, do.
Mads Thomsen, do.
Engemann Knudsen, do.
Christen Svendsen, do.
Anders Rotbøll, do.
Hans Berthelsen, do.
Anders Mortensen, do.
Jens Mand, Trustrup.
Søren Kold, do.
Peder Laursen, do.
Peder Kold, do.
Christen Christensen, Studsgaard.
Jens Fals, do.
Erik Christensen, do.
Mikkel Mortensen, do.
Jens Christian Larsen, do.
Christen Nørgaard, Gjøttrup.
Christen Mikkelsen, do.
Madame Pedersen, do.
Christen Jensen, do.
Stephen Stephensen, do.
Jørgen Hjørne, do.
Christen Godiksen, do.
Anders Vadmann, do.
Anders Jensen Ørbek, do.
Niels Boilesen, do.
Albert Gregersen, do.
Peder Clemmensen, do.
Lars Christian Larsen, do.
Lars Holm, do.
Jens Vixøe, do.
Jakob Jensen, do.
Jens Nielsen, do.

Frendsens Smed, do.
Anders Andersen, do.
Niels Hjortdal, do.
Jens Haugaard, do.
Lars Simonsen, do.
Jens Christian Snedker, do.
Lars Smed, do.
Skolelærer Jens Christiansen, do.
Lars Jacobsen, do.
Peder Frandsen, do.
Christen Studsgaards Enke, do.
Abraham Rasmussen, Gjøttrup.
Søren Haugaard, Haugaard.
Mads Lunde, Stierslev.
Søren Forpagter, do.
Godik Larsens Enke, V. Drøstrup.
Peder Bierre, Bierre.
Anders Fuglsang, do.
Erik Valsted, do.
Jakob Møller, V. Mølle.
Christen Kolborg, Kolborg.
Christen Meilhede, Meilhede.
Ole Rasmussen, do.
Simon Nielsen, Rimmen.
Søren Muurmester, Slojen.
Jens Mands Enke, do.
Niels Christensen, Strand.
Ambrosius Jensen, do.
Christen HANSEN, do.
Anders Andersen, do.
Mads Christensen, do.
Niels Simonsen, Heden.
Christen Toudal, do.
Peder Svensk, do.
Anders Skrædder, do.
Jørgen Nielsen, do.
Rasmus Paarup, do.
Noels Vanmann, do.
Christen Korsholm, do.
Christen Staksted, do.
Christen Kronborgs Parcel, do.

1822 d. 25 Febr., blev efter foregaaet Tillysning fra Prædikestolen, holdt Commisionsmøde i Kjettrup Præstegaard, hvor da Pastor Hald, som ved sin Forflyttelse til Aarhus, fratræder den hidtil ledede Brstyrelse af Fattigvæsenet, anviste den i sidste Aars Regnskab overførte Beholdning 4 Skp. 1 Fdk. Rug, 6 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk. Byg, som virkelig tilstedeværende i Gjøttrup hos Sognefoged og Distriktscommisionsmedlem Anders Vanmann. Beholdning af Penge haves, som Regnsket udviser. ikke.

Forøvrigt foretoges følgende: Anders Thomsen i Øslev befandtes at trænge til, og tilstaaes af

Fattigvæsenet 1 Skp. Rug og 1 Skp. Byg.

Peder Thomsen Graaes Enke indfandt sig i Commisionen, til Hjælp for hende under hendes Søns Sygdom, har Pastor Hald, efter Begjæring leveret hende 1 Rd. Seddel, som han naar; Penge i Fattig-Kassen indkommer udbede sig tilbagebetalt - hende tilstaaes en Gave af 1 Skp. Rug og 1 Skp. Byg, samt hvis Fattig-Kassens Tilstand vil tillade det et lidet Pengebidrag, for dermed at afbetale, hvad hun til Lægemedler for sit syge Barn nødsages at anvende, men Pengebidragets Størrelse vil, ifald samme bliver at erholde, i et senere Commisionsmøde være at bestemme.

Ligesom et Qvartals Almissee i forrige Aar blev Almisseyderne i Kjettrup eftergivet, saaledes finder samme Eftergivelse i Aar Sted i Gjøttrup Sogn, og det dem paalignede Bidrag for hele Aaret nedsættes, altsaa til tre Fjerdedele. Ane Jensdatter, Niels Jungs Hustru paa Rimmen, tilstaaes under hendes langvarige Sygdom 2 Skp. Rug og 2 Skp. Byg, som Anders Christensen besørger hende af Beholdningen udleveret. Commisionsmedlemmerne, Sognefoged Anders Christensen Vanmann og Jens begge i Gjøttrup, fordrede starx Entledigelse fra Fattigvæsenets vidre Forhandlinger.

Da de ikke vare at formaae til at indvillige i længere at vedblive deres hidtil hæderlig førte Forretninger, saa nødsagedes Commisionen til at skride til nyt Valg af Commisions Medlemmer for Gjøttrup Sogn, og blev da udnævnt Christen Godiksen og Jens Nielsen, begge af Gjøttrup Sogn. Til dem leveres altsaa mod Qvittering, Fattigvæsenets Beholdning i Gjøttrup, efterat første Qvartal er blevet aldeles indkrævet. De Fattige i Gjøttrup have alle erholdt det dem for 1ste Qvartal tilkommende Almissekorn. For øvrigt lovede de fratrædende Commisions Madlemmer at ville vejlede de nye indvalgte, indtil disse med Fattigvæsenet og de dem paaliggende Pligter ere blevne nøjere bekjendt. Almissekornet for 2. Qvartal er i Gaar fra Prædikestolen opkrevet at levere i Kjettrup Sogn paa førstkommende Tirsdag, da de Fattige modtage det dem tilkommende. For Gjøttrup Sogn udredes Almissee af Beholdningen. MAdame Pedersen i Gjøttrup har anmeldt at hun i Aarene 1818, 1819, 1820 og 1821, har lejet en Kakkelovn til Brug for Almisseelem Margrethe Kjemp, men ikke faaet Lejen, som hun derfor beder betalt af Fattig-Kassen - Commisionen indvilligede i, at der maae til hende udbetales mod Qvittering 4 Rigsbank Sedler, saasart Penge i Fattig-Kassen indkommer.

Denne Fattivæsens Protokol, saavel som øvrigt Fattigvæsenet vedkommende, afgives af den fratrædende Sognepræst, til største Lodsejer, højvelbaarne Hr. Kammerjunker Mylius til Aagaard p.p., hans Fuldmægtig Hr. Lassen paa Aagaard, til hvem altsaa indtil videre Fattig Commisionens øvrige Medlemmer have i Fattigvæsenets Anliggende at henvende sig. Saaledes der var forhandlet i Districts Commisionens Møde paa forbemeldte Dag, tilstaaes ved vor Underskrift.

Hald Lassen Søren Graun Mads Andersen
Anders Christensen Jens Vixøe.

Efter foregaaende Bekjendtgjørelse fra Prædikestolen, mødte Undertegnede, største Lodsejers tilforordnede, Hr. Forvalter Lassen paa Aagaard, samt øvrige Fattigkommisions Medlemmer i Kiettrup Præstegaard, for i Forening med Sognepræsten at gjøre Bestemmelse angaaende de Fattiges Forsørgelse for Aaret 1823, og blev da Forsørgelsesplan og Ligning lagt som følger
Kiettrup Præstegaard d. 30. Dec. 1822

A. Billeschou Lassen

(Denne Forsørgelsesplan og Ligning er i alt væsentligt som for 1822. A.C. Svalgaard)

Endvidere anmærkede Commisionen, at ved Blokkens Aabning i Kiettrup Kirke d. 20. December, befandtes 5 Rd. 4 Mark 5 Sk., og ellers intet Overskud af Korn eller Penge. De til Forsørgelse ansete Fattige bleve de samme som de hidtil, med Undtagelse af Abild Adolfsdatter, som ved Døden er afgaaet. Anders Overgaard i Husbye anmeldte sig som Forsørgelsesberettiget, da han ikke er arbejdsfør og desuden har 2 uforsørgede Børn. Der blev da af Commisionen vedtaget, at han fra 1ste Januar maatte tilstaaes 3 Tdr. Korn, 1½ Td. Rug og 1½ Td. Byg samt 1 Rd. i Penge. Peder Graaes Enke i Øslev, der har en Dreng, 12 Aar gl. som har faaet Saar i Hovedet formedelst et Fald af en Hest, og af en

Peder Kusk i Thisted [Nors] er tildelt Medicin, men som ikke længere vil vedblive at curere paa ham, saasnaart han af Commissionen ikke faaer Vished om derfor at modtage nogen Betaling, Der blev da vedtaget at han maatte sende Regning derpaa, og naar den befandtes billig, da skulde samme vorde betalt. (Regningen blev paa 4 Rd.)

Peder Hannesboe, der med Kone og Datter, ere, formedelst Alderdom og Svaghed yderst trængende, saa de ikke kunde ernære dem med den dem for sidste Aar tilstaaede Understøttelse, ere af Commissionen foruden det dem bevilgede Korn tillagt i Penge 1 Rd. 3 Mark.

Anders Thomsen i Øslev nyder for i Vinter 1 Skp. Rug og 1 Skp. Byg.

Jens Fage paa Holmen fritages for Fattigskat saalænge han beholder sine 2de skrøbelige Forældre hos sig til Underholdning. Jens Antonisen blev som hidindtil tilstaaet Almisse for de 2de første Qvartaler. Endeligen anmærkes, at i Aaret 1822 omstyrtede Stormen Anders Overgaards Huus, og da han, som allerede er anmærket, er yderst fattig og trængende, blev Sognet nødt til at bygge ham et Huus igien, som kostede ialt 13 Rd. 5 Mark (?), hvoraf de i Kassen 4 Rd. 4 Mark 5 Skilling ere udlagte til Byggehjelp; Resten betalte Forpagter Lassen paa Aagaard og jeg Pastor Billeschou, som de der have giort Forskud, at yde, og som vi vente os godtgiorte naar Penge komme i Kassen.

Ved Blokkens Aabning i Giøttrup Kirke den 21. December d. A. befandtes der at være 5 Rd. 9 Sk. Der blev saaledes vedtaget af Comisionen at de til Forsærgelse for indeværende Aar, bleve de samme som de hidtil have ydet, dog med Undtagelse, at Peder Brusens Enek nyder hendes Almisse for de 2 første Qvartaler, da hendes Datter, der i dette Aar bliver confirmeret, kan og bør efter Confirmationen ernære sig selv ved at tiene iblandt fremmede, og Pigen desuden er rask og rørig. Niels Jungs Kone, Ane Jensdatter, der fra sidst afvigte 25 Februar i Præstevacanceen, af Sognefogeden og Fattigforstanderen er formedelst vedvarende Sygelighed ansaaes berettiget til Forsørgelse, og desaaersag haver hun til Dato oppebaaret af Sognet 4 Skp. og 1 Fdk. Rug, og Byg. Merbemeldte Niels Jungs Kone, hvis Ejendele vare af Sognefogeden registrerede ti Indtægt for Kassen i sin Tid, der haren Dreng, 7 a 8 Aar gammel, og som trænger til Understøttelse, er af Commissionen tilstaaet det Korn til Underholdning og Opdragelse. I min Formand Hr. PASTOR Halds Tid, er af ham og Commissionens øvrige Tilforordnede vedtaget, at 4. Qvartal skulde Giøttrup Sogns Beboere vorde fritaget for at svare, formedelst det fra forrige aar havende Overskud. Men da nu Niels Jungs Enke med Barn bliver at anføre til Forsørgelse, maae ikke alleneste svares Afgift i alle 4. Qvartaler, men ogsaa blev det nødvendigt at paaligne enhver især noget mere, og saa alt er skeet efter Undertegnede bedste Skønnende.

Saaledes vedtaget i Fattigvæsens-Commissionens Møde

d. 30 Dec. 1822. - tilstaaer

Billeschou. Lassen.

Christen Godiksen. Jens Nielsen.

Mads Andersen. Søren Graun.

I Fattigprotokollen under Regnskabet for 1823 findes følgende Anmærkning fra Revisoren i Thisted: En rigtig Udskrivt af dette Regnskab er modtaget 1824, 4 Marts. - Jeg maae bede, at Udskrivten har saa meget Papir, at jeg som befalet Revisor kan faae Plads til at anføre de Bemærkninger, jeg maatte finde nødvendige. Forsørgelses - Planen burde været indført her i Bogen for indeværende Aar, som ikke er skeet.

Thisted. dat. ut supra.

Carstensen.

Aar 1824. den 26 Marts holdtes Commissionens Møde for Fattigvæsenets Anliggende, for dette og næste Qvartal, og blev da foretaget:

De afdøde Almisselemmers Dødsfald anmeldt, nemlig: Anders Thomsen i Øslev; da hans Ejendele vare af en saa u-betydelig Værdie, at han derfor ikke engang kunde jordes, blev Gaardmand Niels Christensen i Øslev, hos hvem den Afdøde havde fast Ophold tilsstaaet den til Rest blevne Almisse, hvorimod han bekoster hans Jordefærd. (Der var tilstaaet Anders Thomsen i Almisse for hele Aaret 1

Td. 4 Skp. Rug samt 2 Tdr. Byg.)

Kirsten Raun i Kjettrup, da der ved hendes Død befandtes den yderste Armod, maatte Commisionen besørge hendes Begravelse, hvortil medgik, foruden hendes højst u-betydelige Efterladenskaber 9 Mark, som var det der i Penge blev tilovers af hendes for hele aaret tillagte Almisse, og 7 Skp. 2 Fdk. Rug, der ligeledes blev til Rest af den Kornsort som hun for hele Aaret var tilstaaet. Ved hendes dødelige Afgang blev 12 Skp. Byg i Behold. Almisse Kornet for næste Qvartal opkræves og uddeles efter nærmere Tilsigelse fra Prædikestolen.

Billeschou. Niels Christensen. Christen Godiksen. Christen Møller.

[side 45-144 (resten af protokollen) er ikke afskrevet, da det alt sammen handler om fattigkommissionen i Kjettrup sogn].